

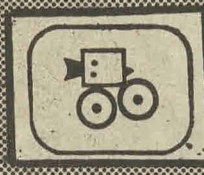
Χρονογράφι
10/11/1983

ΑΔΙ. 80

ΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΤΕΧΝΕΣ

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

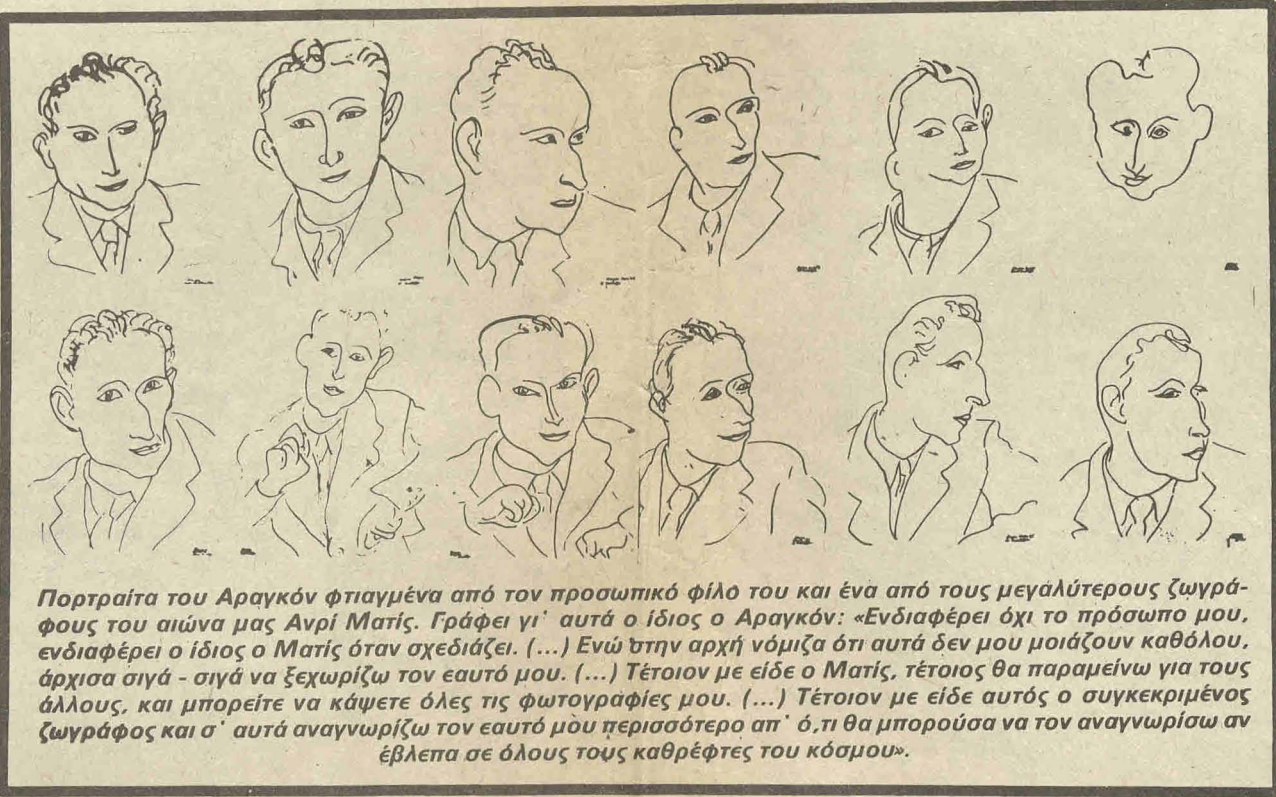
ΕΚΕΙΝΟΣ ΠΟΥ ΕΦΥΓΕ

ΛΟΥΙ ΑΡΑΓΚΟΝ
Ο ποιητής του αιώνα

Ο ΛΟΥΙ ΑΡΑΓΚΟΝ είναι πια ένας θρύλος. Πέρασε από τη νύκτα των Χριστουγέννων, την χρονιά ακριβώς των 85 χρόνων του, στο Πάνθεο των Αθανάτων. Είναι ένα τυποποιημένο ίσως σχήμα λόγου στην περίπτωση όμως του Αραγκόν δεν είναι κενό περιεχομένου. Όταν ευλαβικά χέρια αναπόθεταν το φέρετρό του εκεί στην ήσυχη γωνιά του εξοχικού του σπιτιού στο Σαιν Αρνουά, πλάι στον τάφο της αγαπημένης του Ελσας, όλη η Γαλλία έσκυβε πάνω από το νηπιό μνήμα. Και μαζί όλη η προοδευτική ανθρωπότητα.

Ο ΛΟΥΙ ΑΡΑΓΚΟΝ είναι πια ένας θρύλος. Πέρασε από τη νύκτα των Χριστουγέννων, την χρονιά ακριβώς των 85 χρόνων του, στο Πάνθεο των Αθανάτων. Είναι ένα τυποποιημένο ίσως σχήμα λόγου στην περίπτωση όμως του Αραγκόν δεν είναι κενό περιεχομένου. Όταν ευλαβικά χέρια αναπόθεταν το φέρετρό του εκεί στην ήσυχη γωνιά του εξοχικού του σπιτιού στο Σαιν Αρνουά, πλάι στον τάφο της αγαπημένης του Ελσας, όλη η Γαλλία έσκυβε πάνω από το νηπιό μνήμα. Και μαζί όλη η προοδευτική ανθρωπότητα.

δη, κάποιου Ζαν Κερ, που κατάφυγε στην Κύπρο και πέθανε εκεί... Στην αφιέρωση που μας έκανε στο βιβλίο έγραψε: «Μέσα σ' αυτό το βιβλίο η Κύπρος δεν πίνει παρά μια μικρή θέση, τόσο μικρή όσο και μέσα στη Μεσόγειο. Μια τέτοια ακριβώς θέση κατέχει και στο κορμί του ανθρώπου η καρδιά, που ντυλάει εν τούτοις γεμάτη φλόγα». Υπάρχει στο «Μίς α μορτ» η μορφή ενός σταυροφόρου, κάποιου Ερικ Εξέγκοντ, που δεν είχε προφάση να πάει στους Αγίους Τόπους γιατί μια θύλα...

Πορτραίτα του Αραγκόν φτιαγμένα από τον προσωπικό φίλο του και ένα από τους μεγαλύτερους ζωγράφους του αιώνα μας Ανρί Ματίς. Γράφει γι' αυτά ο ίδιος ο Αραγκόν: «Ενδιαφέρει όχι το πρόσωπο μου, ενδιαφέρει ο ίδιος ο Ματίς όταν σχεδιάζει. (...) Ενώ την αρχή νόμιζα ότι αυτά δεν μου μοιάζουν καθόλου, άρχισα σιγά - σιγά να ξεχωρίζω τον εαυτό μου. (...) Τέτοιοι με είδε ο Ματίς, τέτοιοι θα παραμένουν για τους άλλους, και μπορείτε να κάψετε όλες τις φωτογραφίες μου. (...) Τέτοιοι με είδε αυτός ο συγκεκριμένος ζωγράφος και σ' αυτά αναγνωρίζω τον εαυτό μου περισσότερο απ' ό,τι θα μπορούσα να τον αναγνωρίσω αν έβλεπα σε όλους τους καθρέφτες του κόσμου».

ΑΥΤΗ την καθολικότητα που πένθος την εξέφρασε ο Ζαν Ντουτόρντ, ένας συντηρητικός διανοούμενος, στην δεξιά εφημερίδα «Φρανς Σουάρ» όταν διακήρυξε, ότι η πολιτική δεν πρέπει να εμποδίσει την μισή Γαλλία να θρηνησει τον Αραγκόν.

ΠΑΝ. ΠΑΙΟΝΙΔΗ
λα έριξε το καράβι του στην Πάφο. Εκεί στην Πάφο σρώστηκε και πέθανε μια ζεστή μέρα του Ιούλη και θάφτηκε στο εκκλησάκι της Αγίας Σολομωής και η γη η κυπριακή που τόχε η παράδοση να ξερνά το πρωί όλα τα ξένα σάβανα δέχτηκε τον Ερικ στα σπλάχνα της. Ετσι περίπου τρέχει η αφήγηση του Αραγκόν.

χαιρέτησε προς την εφημερίδα. Κατ'σαν απάντηση ήρθε ένα δέμα με δυο βιβλία και μια επι-

στην αφήσω μόνη την Ελσα με τον πόνο της. Ο φόβος που με είχε κυριέψει για όλα αυτά,

ένα μυθιστόρημα μου ήδη παλιό για μένα. Ιδίως γιατί τα τελευταία νέα της χώρας σας με κάνουν να φοβόμαι για προσεχή σοβαρά γεγονότα. Μπορεί κανείς σε μια τέτοια στιγμή να γράψει στην τύχη, να κάνει φιλολογοία πάνω σ' ένα δυστυχημένο λογό, πληγωμένο, κτυπημένο από τις φιλοδοξίες των γειτόνων του ή από δυνάμεις ισχυρές, μεγαλύτερες; Βλέπετε τί γίνεται στην Ελλάδα, ο Θεός να σας φυλάγει! Κι αυτός σε μια στιγμή όπου τα καλύτερα στοιχεία της κλεισμένα στις φυλακές βασανίζονται, σκοτώνονται».

ει και μέσα από μια έμφυτη αγάπη και καλοσύνη που τον πλημμυρίζει. Με πόση προσοχή έσκυβε στις μελέτες που πάνω στα έργα των νέων, με πόση απλοχεριά σκόρπιζε επαίνους, έπαιρνε από το χέρι και ανάσπερνε από την σφάνεια και την αδιαφορία τα νέα ταλέντα. Δεν δίσταζε ποτέ να εκδηλώσει τον ενθουσιασμό του και να τον δικαηρόδε δημόσια.

«Τι σημασία έχει, ρωτά, το ότι ο Αραγκόν ήταν κομμουνιστής; Ήταν ο Αραγκόν ποιητής ασύγκριτο αναστήματος. Τόσο παραγωγικός όσο ο Ουγκώ, τόσο ωραίος όσο ο Λαμαρτίνο».

Και παρεμβαίνει τώρα ο συγγραφέας στο μύθο. Ετσι ήρθε να τελειώσει τη ζωή του αυτός που τον τρέλλανε η μουσική, στην πόλη όπου η Αφροδίτη είχε βγει από τους αφρούς της θάλασσας. Και συνεχίζει:

στολή γραμμένη στο χέρι. Το ένα ή ήταν η τελευταία ποιητική συλλογή του Αραγκόν «Δωμάτια» και το άλλο, το τελευταίο μυθιστόρημα της Ελσα Τριολέ «Τα σπλάχνα σωπαίνουν το πρωί». Η επιστολή, πούφερε μ' έκαναν κι εμένα ν' αρρωστήσω. Και μάλιστα με την ιδία ασθένεια. Πράγμα που κάνει τους άλλους να χαμογελούν. Τον Φλεβάρη είχαμε και οι δυο μια νέα επιδείνωση της ασθένειας. Ο γιατρός επέμενε

Μοιραίο απόγευμα

Τρεις μήνες πιο ύστερα, στις 16 του Ιούνη, πέθανε η Ελσα και ένα περίπου μήνα πιο ύστερα το επισκεφθήκαμε, η γυναίκα μου κι εγώ, στο ορφανεμένο πια σπίτι. Είχε κυριολεκτικά καταρρεύσει. Θυμάμαι κάποια στιγμή άρχισα να διηγείτο το τι συνέβη το μοιραίο απόγευμα στο εξοχικό σπίτι της Βρετάνης. Είχαν ετοιμαστεί να αναχωρήσουν για το Παρίσι όπου η Ελσα του είπε πως δεν νιώθει καλά. Ξάπλωσε. Την έβλεπε, όπως μας έλεγε, να καταρριχιά σ' εκείνη την άβυσσο, που τον τρώγαζε.

Μοιραίο απόγευμα

στατώνουν ή πάλι μια ιστορία που συναρπάζει! Και παραπτόνως και τους άλλους ν' αγαπούν. Λέει χαρακτηριστικά: «Ευχαριστώ, τόνιζε, εκείνον που με κάνει να χάνομαι. Φτάνει γι' αυτό μια φράση, μια απ' εκείνες τις φράσεις που ανα-

Μοιραίο απόγευμα

«Ευχαριστώ, τόνιζε, εκείνον που με κάνει να χάνομαι. Φτάνει γι' αυτό μια φράση, μια απ' εκείνες τις φράσεις που ανα-

Μοιραίο απόγευμα

«Ευχαριστώ, τόνιζε, εκείνον που με κάνει να χάνομαι. Φτάνει γι' αυτό μια φράση, μια απ' εκείνες τις φράσεις που ανα-

Κι ο Γάλλος υπουργός Πολιτισμού Ζακ Λανγκ τόνισε, ότι ο Αραγκόν «συνέδεσε στενά τη συνείδηση του πολίτη, τη δύναμη του δημιουργού και την πίστη του έρωτα, τις ώρες τις πιο καυτές και τις πιο απειλητικές για την Γαλλία».

Αντιλαμβάνεστε πόσο δραματικά ηχοούσαν όλ' αυτά τον περασμένο Νιόμβρη όταν έσπερνε ο Αραγκόν τα βήματα τους σ' αχνάρια του Ερικ, όταν δηλαδή είχε έρθει ύστερα από πρόσκληση του Παγκυπρίου Συμβουλίου Ειρήνης και εμείς τον ξεναγούσαμε στην Πάφο.

«Κι σ' είναι τούτη η χώρα, τόνιζε το μήνυμα που μας απηύθυνε εκείνες τις μέρες της εδώ παραμονής του, ένα νησί που το ναυορρίζει το φως και η ειρήνη».

«Τέλος, βλέπετε, ντρέπομαι πολύ να σας στείλω κάτι πρόχειρο. Λόγια καλά για παράδειγμα, για την Κύπρο, ή κανένα άρθρο για τον αντίκτυπο που ένιωσα σχετικά με την πατριδα σας, που βρίσκεται σε

«Κατάλαβε ο Αραγκόν, προσθέτει, ότι η γενναίωση της καρδιάς και του πνεύματος του επέβαλλαν να στρατευθεί στην πολιτική μάχη».

Ολ' αυτά τα μέρη τα ξέρω — μας έλεγε και μας επαναλάμβανε — τα ξανάδα! Προούπήχαν βλέπετε μέσα του σπό τα διαβάσματα και το κάστρο και τα μνημεία και οι εκκλησίες, και η θάλασσα και ο ουρανός.

«Κι σ' είναι τούτη η χώρα, τόνιζε το μήνυμα που μας απηύθυνε εκείνες τις μέρες της εδώ παραμονής του, ένα νησί που το ναυορρίζει το φως και η ειρήνη».

«Τέλος, βλέπετε, ντρέπομαι πολύ να σας στείλω κάτι πρόχειρο. Λόγια καλά για παράδειγμα, για την Κύπρο, ή κανένα άρθρο για τον αντίκτυπο που ένιωσα σχετικά με την πατριδα σας, που βρίσκεται σε

Κι ο Ζωρζ Μορσαί, ο Γ.Γ. του Κόμματος, στο οποίο ανήκε 55 ολόκληρα χρόνια, διακήρυξε από μέρους των Γάλλων κομμουνιστών, ότι «είναι ανεπίτητη η περηφάνεια τους για τον μεγάλο, που έφυγε».

Και η Κ.Ε. του ΚΚΣΕ στο αυλαιοπλήθιο της τηλεγράφημα προς την Κ.Ε. του Κ.Κ. Γαλλίας, αφού τονίζει, ότι ολόκληρη η ζωή και το έργο του Αραγκόν ήταν αφιερωμένα στην πάλη για την ειρήνη, την ελευθερία και τη φιλία των λαών — γι' αυτό και τιμήθηκε με το Βραβείο Λένιν για την Ειρήνη — προσθέτει:

«Η φλογερή καρδιά του Αραγκόν κτυπούσε στον ίδιο παλμό με την καρδιά του εργάτη, της εργατικής τάξης και των εργαζομένων της Γαλλίας. Το έργο του είναι διαποτισμένο από τον ανθρωπισμό και τον διεθνισμό και αγαπητό σε εκατομμύρια ανθρώπους όλων των ηπείρων».

«Τέλος, βλέπετε, ντρέπομαι πολύ να σας στείλω κάτι πρόχειρο. Λόγια καλά για παράδειγμα, για την Κύπρο, ή κανένα άρθρο για τον αντίκτυπο που ένιωσα σχετικά με την πατριδα σας, που βρίσκεται σε

Θυμάμαι...

Θυμάμαι το 1968 όταν τον πρωτοσυνάντησα στο Παρίσι, εκεί στο αξεχαστό σπίτι του, που οπωδήποτε θα γίνει μουσείο τώρα στη Ρου Βαραίν, μόλις κάνει εντύπωση το ζωηρό του ενδιαφέρο για το νησί.

«Θάθελα όμως τη στιγμή αυτή των αναμνήσεων να αναφερθώ και σε κάτι άλλο, που δίνει τον Αραγκόν με την Κύπρο και τον κάνει με κάποιο τρόπο προφήτη».

«Λυπόμουν που δεν μπόρεσα να σας στείλω κάτι άλλο. Πρέπει να ξέρετε ότι από τις αρχές του περασμένου Ιούλη η Ελσα ήταν σοβαρά άρρωστη. Παντελής έλλειψη ύπνου επί δυο μήνες. Το θεωρούσα εγκληματικό να κλείσω τα μάτια της Ελσας,

στην απομάκρυνση μας από το Παρίσι. Σας γράφω από τη Βρετάνη, από ένα σπάνιο μέρος όπου υπάρχει ήλιος αυτές τις ημέρες».

Των είχαν συγκεντρώσει οι λαοί μας, έψαξε και βρήκε βιβλία ιστορικά και διάβασε. Ανακάλυψα, μας είχε πει, πως πολλοί είναι οι ιστορικοί δεσμοί της Κύπρου με την Γαλλία. Φανταστείτε πως εκεί σ' εσάς κατάφευγαν κάποτε Γάλλοι ευπατρίδες κυνηγημένοι από τους βασιλιάδες. Βρήκα και την ιστορία ενός τέτοιου ευπατρι-

«Θάθελα όμως τη στιγμή αυτή των αναμνήσεων να αναφερθώ και σε κάτι άλλο, που δίνει τον Αραγκόν με την Κύπρο και τον κάνει με κάποιο τρόπο προφήτη».

«Λυπόμουν που δεν μπόρεσα να σας στείλω κάτι άλλο. Πρέπει να ξέρετε ότι από τις αρχές του περασμένου Ιούλη η Ελσα ήταν σοβαρά άρρωστη. Παντελής έλλειψη ύπνου επί δυο μήνες. Το θεωρούσα εγκληματικό να κλείσω τα μάτια της Ελσας,

στην απομάκρυνση μας από το Παρίσι. Σας γράφω από τη Βρετάνη, από ένα σπάνιο μέρος όπου υπάρχει ήλιος αυτές τις ημέρες».

Θυμάμαι...

Των είχαν συγκεντρώσει οι λαοί μας, έψαξε και βρήκε βιβλία ιστορικά και διάβασε. Ανακάλυψα, μας είχε πει, πως πολλοί είναι οι ιστορικοί δεσμοί της Κύπρου με την Γαλλία. Φανταστείτε πως εκεί σ' εσάς κατάφευγαν κάποτε Γάλλοι ευπατρίδες κυνηγημένοι από τους βασιλιάδες. Βρήκα και την ιστορία ενός τέτοιου ευπατρι-

Θυμάμαι...

Των είχαν συγκεντρώσει οι λαοί μας, έψαξε και βρήκε βιβλία ιστορικά και διάβασε. Ανακάλυψα, μας είχε πει, πως πολλοί είναι οι ιστορικοί δεσμοί της Κύπρου με την Γαλλία. Φανταστείτε πως εκεί σ' εσάς κατάφευγαν κάποτε Γάλλοι ευπατρίδες κυνηγημένοι από τους βασιλιάδες. Βρήκα και την ιστορία ενός τέτοιου ευπατρι-

Θυμάμαι...

Των είχαν συγκεντρώσει οι λαοί μας, έψαξε και βρήκε βιβλία ιστορικά και διάβασε. Ανακάλυψα, μας είχε πει, πως πολλοί είναι οι ιστορικοί δεσμοί της Κύπρου με την Γαλλία. Φανταστείτε πως εκεί σ' εσάς κατάφευγαν κάποτε Γάλλοι ευπατρίδες κυνηγημένοι από τους βασιλιάδες. Βρήκα και την ιστορία ενός τέτοιου ευπατρι-

Θυμάμαι...

Των είχαν συγκεντρώσει οι λαοί μας, έψαξε και βρήκε βιβλία ιστορικά και διάβασε. Ανακάλυψα, μας είχε πει, πως πολλοί είναι οι ιστορικοί δεσμοί της Κύπρου με την Γαλλία. Φανταστείτε πως εκεί σ' εσάς κατάφευγαν κάποτε Γάλλοι ευπατρίδες κυνηγημένοι από τους βασιλιάδες. Βρήκα και την ιστορία ενός τέτοιου ευπατρι-

250 ελληνικά έρ

ΤΑ ΕΡΓΑ Ελλήνων θεατρικών ο ποι έχουν υποβληθεί εδώ και δ στο Εθνικό Θέατρο και που μέχρι νεις δεν είχε ασχοληθεί μαζί τους σε να διαβάσει η Καλλιτεχνική Επιτροπή του Εθνικού Θεάτρου. Ο ΑΡΙΘΜΟΣ των αξιτητων αυτων ανέλεθε περίπου στα 250 και η Επιτροπή εξετάζει όλα τα έργα που τα σε ζωντανό ρυθμό και σε ομ πέντε έργων.

250 ελληνικά έρ

ΤΑ ΕΡΓΑ Ελλήνων θεατρικών ο ποι έχουν υποβληθεί εδώ και δ στο Εθνικό Θέατρο και που μέχρι νεις δεν είχε ασχοληθεί μαζί τους σε να διαβάσει η Καλλιτεχνική Επιτροπή του Εθνικού Θεάτρου. Ο ΑΡΙΘΜΟΣ των αξιτητων αυτων ανέλεθε περίπου στα 250 και η Επιτροπή εξετάζει όλα τα έργα που τα σε ζωντανό ρυθμό και σε ομ πέντε έργων.